

PORTTI VAPAUTEEN

www.porttivapauteen.fi

LEHTI VANGEILLE

★ LOKAKUU / 2017

★
Räppi raikaa
vankilassa

★★★
Juhan parempi tuomio
Irmelin kirjalaari

★

KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖN TUOTTAMA

Portti vapauteen – Lehti vangeille 2017

3 Räppi raikaa vankilassa

Räppi on kuntouttavaa ja hauskaa.

5 Ajankohtaista

Toimeentulotuki 2017, Vankirahoihin muutoksia, Verkkopankkitunnukset kaikille, Kokemuksia perheleireistä.

9 Changes to prison income

10 Irmelin kirjalaari

Kirja-arvioita ja vinkkejä 2017 ilmestyvistä uutuuskirjoista. Kerääjänä projektisuunnittelija Irmeli Malka-Kannisto Turun kaupunginkirjastosta.

14 Kriminaalihuollon tukisäätiön palvelut vangeille ja vapautuneille sekä läheisille

16 Suomi 100: Rikoksenteikijän kansalaisluottamus ja äänioikeus

18 Kuukauden henkilö: Juhan parempi tuomio

Kriminaali-
huollon tukisäätiö
järjestää noin neljästi
vuodessa parisuhde- ja
perheleirejä kaikilla
rikosseuraamus-
alueilla.

20 Blogi

”Pienen tytön tuikkivat silmät”
ja otteita blogipalstan kirjoituksista.

22 Kysymys ja vastaus

Vapautumassa vailla asuntoa?,
Miten pääsee ADHD-tutkimuksiin?,
Mitä hyötyä velkojen selvittämisestä on?

26 Kynälaari

Vankien kirjoittamia runoja.

Suuri osa sisällöstä on ilmestynyt Portti vapauteen -sivuilla, www.porttivapauteen.fi. | Kannen kuva: Nauska Kriminaalihuollon tukisäätiö sijaitsee Helsingin Sörnäisissä. Kuvan lehden takakanteen otti Tuomas Uusheimo.

Portti vapauteen - Lehti vangeille | Julkaisija: Kriminaalihuollon tukisäätiö 2017
Toimituksen osoite: Kriminaalihuollon tukisäätiön viestintä,
Kinaporinkatu 2 E 39, 00500 Helsinki

Räppi raikaa vanhassa kuulusteluhuoneessa

Vantaan vankilan nuorten osastolla pidettiin räppipaja joka keskiviikko. Se on osa projektia, jossa kehitetään elämänhallintaa tukevaa toimintaa nuorille.

Ensin näkyy **Kalen** eli Seppo Lampe-
lan selkä. Hän on kumartuneena tietokoneen ylle. Keho notkuu ja hytkyy kuin sintti onnessa.

Nurkassa on nuorten osaston vanki, joka räppää mikrofoniiin. Kuulee, että hän on tehnyt tätä ennenkin.

Vankilan entinen kuulusteluhuone on pieni, mutta ajaa asiansa. Jokainen nuorten osaston vanki, joka on saanut kirjoitettua tekstinsä, pääsee studioon. Kale nauhoittaa jokaisen suorituksen.

Myöhemmin teksteihin lisätään tausta eli biitti. Nuori voi halutessaan julkaista oman kappaleensa vapauduttuaan.

Voiko räppi olla kuntouttavaa?

Osastolla työskentelevä erityisohjaaja **Maarit Issakainen** näkee räppipajat terapeuttisena työmallina.

”Se mahdollistaa muun keinon ilmaista itseään kuin puhumisen. Ja nuoret tekevät tätä, koska he haluavat, heitä ei todellakaan tarvitse patistaa. Lisäksi he kunnioittavat vetäjiä, esimerkiksi Kale on tunnettu rap-artisti”, Issakainen kuvailee.

Räppi voi siis olla paitsi hauskaa myös ennen kaikkea kuntouttavaa. Pajat tuovat myös toivottua vaihtelua päiviin.

[jatkuu ►►](#)

Nuorten toimintakeskus on tarkoitettu 15–29-vuotiaille rikos- ja päihdetaustaisille nuorille. Hankkeessa kehitetään vuosina 2016–2019 elämänhallintaa tukevaa toimintaa. Se tarjoaa nuorille yksilöllisiä palveluita sekä tukea mm. asunnon etsinnöistä ja arjen hallinnasta tulevaisuuden suunnitteluun. Keskuksen voi mennä suorittamaan mm. koevapautta, yhdyskuntapalvelua tai työssä oppimista.

Hyvät ja rehelliset läpät

”Onks biisei”, Kale huutaa ja pojat lähtevät yksi kerrallaan studioon. Tällä hetkellä ryhmässä on viisi nuorta.

”Toistoa, toistoa ja treeniä”, Kale kuvaa prosessia.

”Kun on nauhoitettu biitin kanssa, saa kuunnella, ja sitten taas treenataan.”

Kale näkee nuorissa paljon potentiaalia ja luonnonlahjoja. Tärkeintä on kuitenkin rehellisyys.

”Jos valehtelee paperille, valehtelee itselleen. Kirjoittaessa omat möröt tulevat päivänvaloon. Sitten on vielä se, että asiat tulevat jäsennellyksi paperille, vaikka eivät vielä ratkaistuiksi”, hän pohtii.

Nuorilla on omat suosikkinsa, joille on yhteistä se, että ne kertovat päihteistä.

Likanen Etelä ja **Sairas T** ovat suomalaisia suosikkiartisteja.

Kokeiluprojekti kehittää toimintaa nuorille

Idea räppipajasta syntyi, kun **Nuorten toimintakeskus** oli esittelemässä itseään Vantaan vankilassa helmikuussa 2017.

Kimmo Gustafsson toimii ohjaajana Nuorten toimintakeskuksessa Helsin-

gin Kurvissa. Kyseessä on projekti, joka kestää kolme vuotta. Tavoitteena on tukea nuoria rikos- ja päihdekierteen katkaisemisessa tavoilla, jotka ovat heille mielekkäitä.

”Musiikki on nuorille iso juttu ja he olivat innoissaan tästä. Alettiin suunnitella ja jo viikon kuluttua oltiin täällä”, Kimmo kertoo. Se siitä hitaasta systeemistä!

Gustafssonin mielestä on hyvä, jos nuori kiinnittyy jo vankilassa keskuksen toimintaan, sillä se voi kantaa vapautumiseen.

”Huomaa, että voi saada elantonsa eri tavalla ja elää eri tavalla jännittävää elämää”, Kale lisää.

Helsingin vankilaan on oltu yhteydessä, ja seuraavaksi Nuorten toimintakeskus alkaa siellä räppihommat.

Jos toimintamme kiinnostaa tai uskot sen kiinnostavan jotakuta toista, niin soita ja sovitaan tapaaminen!

Mirja Salo, p. 050 4124 039,
mirja.salo@kritis.fi

Kimmo Gustafsson, p. 050 4094 695,
kimmo.gustafsson@kritis.fi

Facebookissa:
KRITS-Nuorten toimintakeskus ja KRITS
Nuoret - RikRec

Toimeentulotuki 2017

Perustoimeentulotuki siirtyi vuoden alussa kunnilta Kelalle. Kuntiin jäi täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki.

Tämä merkitsee sitä, **että toimeentulotukea haetaan aina ensin Kelasta. Hakijan pyynnöstä Kela siirtää hakemuksen kuntaan, mikäli hakemuksessa on sellaisia menoja, jotka kuuluvat kunnan myöntämän täydentävään tai ehkäisevään toimeentulotukeen.**

Kaikissa tapauksissa Kela ei siirrä hakemusta kuntaan ja asiakas voi joutua tekemään uuden hakemuksen kuntaan saatuaan ensin Kelan kielteisen päätöksen (esimerkiksi hakiessa toimeentulotukea vaatteisiin).

Kelan hoitamaan perustoimeentulotukeen kuuluu perusosan (välttämättömät jokapäiväiset menot) lisäksi mm. asumismenot (myös asuntoon muuttoon liittyvät välttämättömät menot), taloussähkö, kotivakuutus, välttämätön henkilöllisyystodistus ja lapsen tapaamisesta aiheutuvat menot (kts. tarkemmin alla).

Kunnan täydentävän toimeentulotuen piiriin kuuluvat mm. matkakustannukset vankilasta, jos kyseessä ovat siviiliasioiden hoitaminen, perheen luona käyminen, pääsykokeet tai muu vastaava matkakustannus, irtaimiston pitkäaikaisesta varastoinnista aiheutuvat kulut sekä kalusteiden tai kodinkoneiden hankinnat siviiliä varten.

Vangin toimeentulotuki Kelan ohjeistuksessa

Lähtökohtana toimeentulotuessa on, että vankila vastaa vangin ylläpidosta (perushuolto, ruokahuolto ja asuminen). On kuitenkin menoja, joista vankila ei vastaa, kuten yhteydenpito läheisiin (puhelinkulut), vähäiset hygieniamenot ja matkakustannukset siviiliin.

Kelan ohjeistuksen mukaan *kanttiiniostoja* otetaan toimeentulotuessa menona huomioon 42 euroa. Jos kanttiiniostoja on tätä enemmän, on menot hakemuksessa yksilöitävä ja perusteltava hyvin (miksi 42 euroa ei riitä).

Toimeentulotukea ei myönnetä ruokaan, koska vankila tarjoaa ruoan. Jos vankila ei tarjoa kaikkia aterioita, ateriakorvauksia (6,40 euroa päivää kohti tai 2,25 euroa ateriala kohti) ei lasketa toimeentulotukilaskelmassa tuloksi.

Jos *tutkintavanki* ei saa käyttö- tai toimintarahaa, toimeentulotukilaskelmassa voidaan huomioida käyttörahaa (42 euroa) vastaava määrä vähäisiä menoja.

Vankila vastaa vangin *vaatetuksesta* suljetussa vankilassa. Vaatteet kuuluvat pääsääntöisesti kunnan myöntämän täydentävän toimeentulotuen piiriin. Avovankilassa vankien käyttäessä omia vaatteita, lähtökohta on, että vanki hankkii ne vankilasta saatavilla tuloilla.

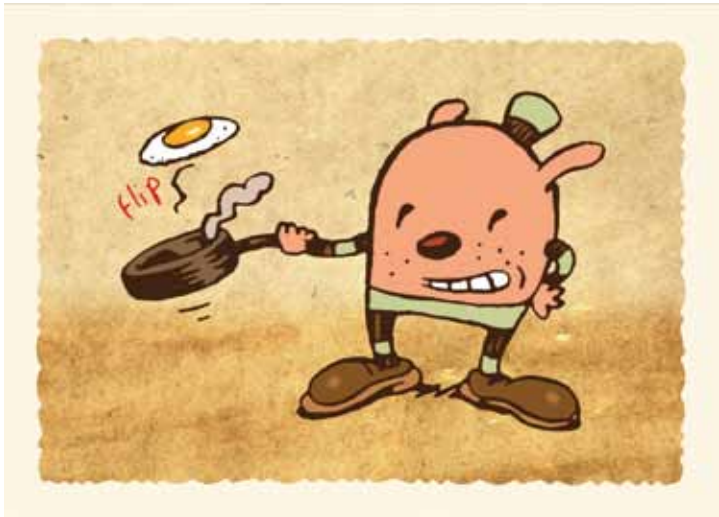
Kela voi myöntää toimeentulotukea välttämättömän *henkilöllisyystodistuksen* hankkimis-

jatkuu ►►

Toimeentulotuki haetaan Kelasta Kelan lomakkeella.

Mikäli haet rahaa menoihin, jotka kuuluvat ehkäisevään tai täydentävään toimeentulotukeen, merkitse lomakkeeseen lisätietoihin, että pyydät Kela siirtämään hakemuksesi kotikuntaasi. Kunnan täydentävän toimeentulotuen piiriin kuuluvat mm.

- matkakustannukset vankilasta, jos kyseessä ovat siviiliasioiden hoitaminen
- perheen luona käyminen
- pääsykokeet tai muu vastaava matkakustannus
- irtaimiston pitkäaikaisesta varastoinnista aiheutuvat kulut
- kalusteiden tai kodinkoneiden hankinnat (siviilissä)

seen, jos henkilöllisyystodistusta ei ole ja myös tähän liittyviin matka- ja valokuvakustannuksiin.

Kelan perustoimeentulotukea voi hakea myös *lapsen tapaamisesta aiheutuviin matkakuluihin*, jos tapaaminen perustuu kunnan vahvistamaan elatussopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen. Muut matkakustannukset esim. siviiliasioiden hoitamiseksi tai perheen tapaamiseksi kuuluvat kunnan täydentävän toimeentulotuen piiriin.

Asumismenoja otetaan Kelan toimeentulotuksessa huomioon lyhyen tuomion ajalta eli kuten aiemminkin. Lyhyt tuomio tarkoittaa enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistusta. Vangin vapautuessa asumismenot voidaan huomioida vapautumiskuukauden alusta lukien. Kelalta haetaan toimeentulotukea takuuvuokraan samoin kuin muuttokustannuksiinkin.

Kela voi myöntää maksusitoumuksen *silmälasi*en hankintaan. Ensisijaisesti käytetään Kelan sopimusoptikkoja, mutta jos tämä ei ole mahdollista, myös Risen hyväksymä optikko voi tulla kyseeseen. Hakemukseen tarvitaan tällöin vankilan selvitys.

Kela voi jättää huomioonottamatta tulona korkeintaan 50 euron suuruisen *avustuksen* sukulaisilta.

Hakemukseen tarvitaan Kelan hakemuslomake, vankilan maksukortin tiliote tai tilikortti, vankilan palkkalaskelma/ansiokortti, hakijan tiliotteet (siviilitiliote) ja selvitykset menoista (esim. lasku tai vapaamuotoinen selvitys).

Vankirahoihin tulossa muutoksia

Toimintarahaluokka kytketään tiiviimmin ransun toteutumiseen

Vangeille maksettaviin rahoihin on tulossa muutoksia. Vankirahat ovat pitkään olleet saman suuruisia, vaikka kustannukset ovat esimerkiksi puhelinuudistuksen myötä kasvaneet. Riseltä vaadittavien säästöjen vuoksi ei tässäkään lakiuudistuksessa ole valtiolta luvassa lisää rahaa. Muutokset toteutetaan jakamalla olemassa oleva raha eri tavalla suljetuissa ja avolaitoksissa olevien vankien kesken.

Ruoka- ja ylläpitokorvausten periminen vangeilta päättyy. **Käyttörahaa maksetaan jatkossa kaikille** vangeille tuntimäärän **sijaan jokaiselta** rangaistusajaksi luettavalta **päivältä**. Käyttörahaa saa siis myös poistumislupa-ajalta. **Myös** vankilassa pidettävät **tutkintavangit saavat käyttörahaa**. Käyttörahan määrään ei kuitenkaan tule merkittävää muutosta. **Vasta saapuneelle vangille voidaan maksaa 14 päivän käyttöraha etukäteen** välttämättömiä hankintoja varten. **Käyttörahan suuruus on 1,6 € päivältä.**

Käyttörahan päälle maksetaan osallistumispäivistä toimintarahaa. Toimintarahaa maksetaan jatkossa kolmessa luokassa. **Suljetuissa vankiloissa käytössä on kaksi alinta luokkaa**, eli nykyinen korkein toimintarahaluokka poistuu. Avolaitoksissa maksetaan toimintarahaa **kahdessa ylemmässä luokassa palkan sijaan. Toimintarahaa on ensimmäisessä luokassa 3 €/päivä, toisessa 4,6 € ja kolmannessa 7,3 €.**

Palkkaa maksettaisiin vain muulle kuin Rikosseuraamuslaitokselle tehtävistä

avolaitostöistä, kuten Metsähallituksen työt. Osalta päivistä voitaisiin maksaa toimintarahaa ja osalta palkkaa, jos vanki osallistuu osana päivistä työhön ja osana muihin toimintoihin. Palkat ovat ensimmäisessä luokassa 4,7 €/tunti ja toisessa luokassa 5 €/h. Ammattityöhön perehdyttävän jakson ajalta voidaan maksaa toimintarahaa. **Mahdollisuus maksaa provi-siopalkkaa** enintään 20 % toimintarahan määrästä esimerkiksi kokoonpano- tai pakkaustöistä **säilyy**.

Toimintarahan maksuperusteet on haluttu kytkeä tiiviimmin rangaistusajan suunnitelman tavoitteisiin. **Toimintarahahan tasoa määriteltäessä kiinnitettäisiin nykyistä enemmän huomiota ransun tavoitteiden toteutumiseen**. Ajatuksena on ollut, että toiminnoista saavan rahan määrän ei tulisi olla tärkein syy toimintaan hakeutumiselle. Tutkintavankien kohdalla toimintarahaluokkaa arvioidaan osallistumisen keston ja säännöllisyyden perusteella. Päätösvalta toimintoihin sijoittamisesta sekä toimintarahaluokasta on vankilan johtajalla ja hänen määräämällään rikosseuraamusesimiehellä. Toimintarahaa koskevasta päätöksestä on valitusoikeus.

Risen maksukortti annetaan jatkossa vangin haltuun, ellei ole syytä poikkeukseen. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi varmuus- tai eristysosas-

tolle sijoittaminen tai kortin väärinkäyttö. **Maksukortti kuoletetaan vangin vapautuessa** ja siellä olevat rahat siirretään vangin omalle tilille. Jos tiliä ei ole, rahat voidaan maksaa käteisenä.

Lakimuutos hyväksyttiin eduskunnassa huhtikuussa 2017 ja tulee voimaan 2018 alusta. Rahojen lisäksi lakiin tulee yksittäisiä muita täydennyksiä.

Verkkopankkitunnukset kaikille

Vuoden 2017 alusta saakka verkkopankkitunnukset ovat kuuluneet peruspankkipalveluihin. Se tarkoittaa, että pankin kaikkien asiakkaiden tulee saada verkkopankkitunnukset. Aikaisemmin luottotietojen puute on saattanut estää tunnusten saamisen.

Muutoksen taustalla on EU:n maksutili-direktiivi, jonka vuoksi Suomen luottolaitos-lakia on muutettu. Lakia uudistettaessa kiinni-

tettiin huomiota siihen, että muutos helpottaa niiden ihmisten elämää, joilla on maksuhäiriö-merkintöjä.

Jos kohtaat pankki- ja vakuutusasioissa ongelmia, voit soittaa Vakuutus- ja rahoitusvakuutusneuvonta FINEn maksuttomaan neuvontaan ma-to klo 10–16, puh 09 6850 120. Neuvontaa saa esimerkiksi vakuutusyhtiön tai pankin päätöksiin tai menettelyihin tyytymätön.

”Oon pystynyt puhumaan sen jälkeen paljon avoimemmin”

Leirillä perhe saa viettää yhdessä laatu-aikaa tuen, hyvän ruuan ja palveluiden äärellä.

Kriminaalihuollon tukisäätiön **Ehjä perhe -toiminta** järjestää perhe- ja parisuhdeleirejä jokaisella rikosseuraamusalueella. Nyt vankien ja heidän puolisoitensa leirikokemuksista on ilmestynyt selvitys. Tutkija **Petri Paju** haastatteli kevään ja syksyn 2016 perheleirille osallistuneita aikuisia heidän kokemuksistaan noin puoli vuotta leirin jälkeen.

Yleinen vaikutelma haastatteluista oli yksiselitteisen myönteinen. Jokainen vastaaja piti leiriä erittäin onnistuneena ja hyvänä kokemuksena. Tämä koski sekä miehiä että naisia.

Osallistujat muistivat leirin tarkkaan ja melko yksityiskohtaisesti.

Leireillä ohjelmallinen aika ja perheiden ”oma aika” olivat sopivassa suhteessa. Ryhmähänkeä kuvattiin ”älyttömän hyväksi” tarkoittaen ryhmällä kaikkia osallistujia ohjaajat mukaan lukien. Vanhempien mukaan myös lapset olivat vertaistensa joukossa ja viihtyivät hyvin.

Selvityksessä tutkija ehdottaa, että lasten näkökulmaa suoraan heiltä itseltään kuultuna selvitettäisiin jatkossa.

Petri Paju: Selvitys perheleirien kokemuksista. Lastensuojelun Keskusliitto/Emma & Elias -ohjelma. Selvityksen kohdejoukkona olivat kevään ja syksyn 2016 perheleirille osallistuneet aikuiset.

Changes to prison income

Prison income system is changing. The level of prison allowances has been stagnant for a long time, although expenses have grown – for example after the new telephone system. However, there will not be additional funding from the government, as Criminal Sanctions Agency still has to save money. The changes in the allowances will be done by distributing the current funding in a different manner.

Collecting food and maintenance costs from prisoners' wages will stop. Expense allowance will be paid to all prisoners from each day of the sentence in contrast to the current per hour. Thus remand prisoners will also be entitled to maintenance allowance without application. However, the amount will stay approximately the same. A newly-arrived prisoner can be paid 14 days' expense allowance in advance for necessary purchases. Expense allowance will be 1,6 € per day.

Activity allowance will be paid additionally, also from those days when the prisoner is participating in activities. Activity allowance will be paid in three categories, of which will apply to closed prisons. This means that the currently highest category in closed prisons will be abolished. In open prisons, the two higher pay categories will be introduced instead of wages. The amount of activity allowance will be 3 € per day in the first category, 4,6 € in the second and 7,3 € per day in the third category.

Wages will be paid only for work done for others than the Criminal Sanctions Agency, such as State Forest Enterprise. Activity allowance can be paid during the introduction period.

A prisoner can receive activity allowance from some days and wages from other days, if s/he participates in work as well as other activities. Wages are 4,7 € per hour in the first and 5 € per hour in the second category. There will still be a possibility to pay a commission of maximum 20 % of activity allowance for packing and assembly work.

Activity allowance categories will be more closely tied to the goals and the advancement of the prisoner's sentencing plan. The logic is that participation in activities should not be guided by the amount of money received from them. With remand prisoners, the allowance category will be evaluated based on the duration and regularity of participation. Decision-making power from placement in activities as well as allowance categories is with the warden and can be delegated to an officer ("rse"). Decision regarding allowances can be appealed.

Prison-issued prepaid card will be given to each prisoner unless there are reasons to make an exception, for example if the card is misused or the prisoner is placed in isolation. The prepaid card will be canceled when the prisoner is released and money will be transferred into the prisoner's personal account. Should s/he not have an account, the money can be given in cash.

The amendment was approved by the Parliament in April 2017 and will be enforced from 2018 onwards. In addition to the income system, also some other changes were made to the Prison Act.

LUONTAISLÄÄKINNÄN KÄSIKIRJA

Rumjantseva, Ljudmila

Halusin lukea kirjan kiinnostuksesta vanhan kansan tietämyksiä kohtaan. Tämä kirja ei siis ole keittokirja, vaan se keskittyy enemmän terveyttä kohottaviin hoitoihin.

En etsi vaihtoehtolääkityksiä, enkä tarkoita sitä, että kannattaisin kemiallisten lääkkeiden käytön lopettamista. Tahto kokeilla näitä kasveja, ja niiden mahdollisten positiivisten vaikutusten vuoksi, voitti.

Rumjantseva kertoo opettavaisesti taulukko-, teksti- ja kuvamuodossa, mitkä kasvit auttavat mihinkin tilanteeseen, joten lukijan ei tarvitse olla lääkäri, jotta ymmärtäisi kirjan sisällön.

Myös niille lukijoille, jotka etsivät tietyn kasvin vaikutusta, löytyy oma hakemisto ja sivuviittaukset.

Monen kasvin väitetty vaikutus oli minulle täysin uutta, joten päätin kokeilla, pitääkö Rumjantsevan teksti todella paikkansa.

Ainakin minun kokeilemieni kasvien kohdalla väittämät pitävät paikkansa. Joten jatkan tyytyväisenä näiden luonnon kruunujen syöntiä edelleen.

Monelle tulee varmaan yllätyksenä, mihin kaikkiin tilanteisiin luonnon antimia voidaan käyttää.

Tämä on todella hyvä kirja kaikille niille, jotka haluavat tietää luontomme vaikutuksesta ihmisiin.

Samalla voi myös olla, että moni ajattelee jatkossa tarkemmin, mitä luonnon arvo ja sen tuhoaminen todella voi meille tarkoittaa.

Hyvä opas terveellisemmän elämän löytämiselle, ihan jokaiselle.

Suosittelen kirjaa lämpimästi kaikille.

10 pistettä

Matti

TOINEN PETO

Soininvaara, Taavi

Vuonna 2013 ilmestynyt faktadekkari on helppoa lukea ja varmaa **Soininvaaran** Ratamo-sarjan laatua.

Toinen peto käsittelee polttavia ja ajan-kohtaisia asioita. Aiheena ovat salaliitot, maahanmuuttajat, ihmiskauppa ja korruptio.

Kirja kertoo, miten julmiin ratkaisuihin valtiot ja yhteiskunnan eri toimijat ovat valmiita näiden välisissä tapahtumissa, kun on kyseessä valta ja raha.

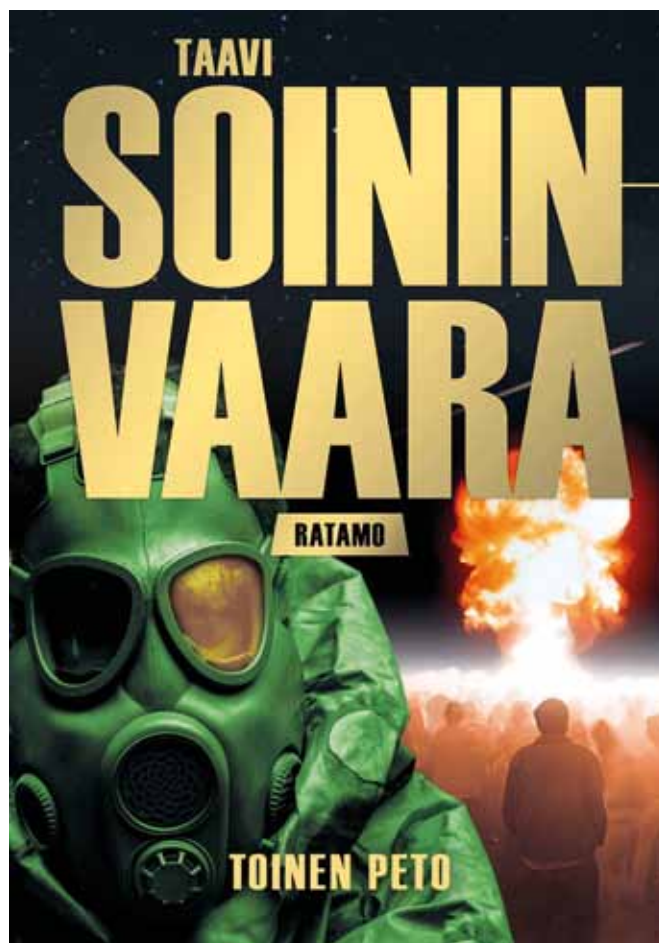
Kirja kertoo myös, miten helppoa juuri valvovan viranomaisketjun on toimia korruptoituneesti ja myös muutoin rikollisesti vuosien ajan, ja vielä kenenkään huomaamatta.

Kansainvälisen rikollisuuden, korrupti-
on ja pakolaispolitiikan hyödyntäminen, lisättynä eri maiden kulttuureilla, uskonnolla ja ihmisten ahneudella, on erinomainen sekoitus, joka maistuu monelle lukijalle.

Vaikeaa on uskoa, että nämä aiheet kärsisivät koskaan inflaatiosta, koska juuri nämä asiat ovat valitettavasti tämän päivän totisinta totta.

Kirjaa valittaessa luotin ”sokeasti” siihen, että kirjailija ei tuottaisi pettymystä ja näin kävi myös tässäkin Soininvaaran kirjassa.

Joku pitää enemmän Soininvaaran *Leo Kara* -sarjasta. Minulle taas Soininvaaran *Arto Ratamo*, *Suposta*, tuntuu paremmalta.

Eli jos hyväksyt jännärin, jossa käsitellään kansainvälistä pahuutta ja ahneutta, varsinkaan unohtamatta Suomea, niin tässä sinulle sopiva kirja!

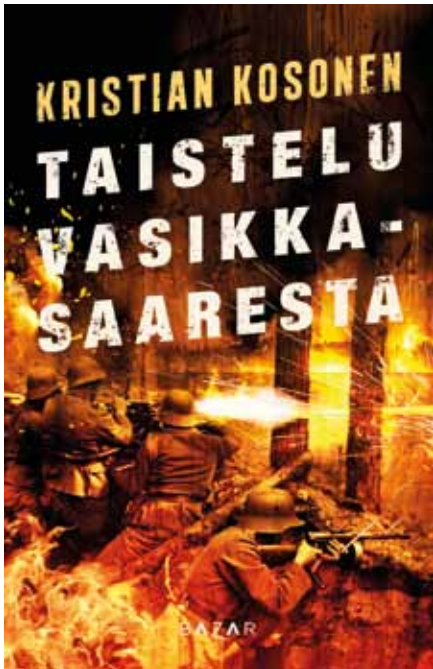
Soininvaara ei sinetöinyt kirjan loppua. Olisin mielelläni nähnyt viimeisillä sivuilla lopun, jota ei nyt tullut, joten tästä yhden pisteen menetys.

Olen vahvasti sitä mieltä, että Soininvaara ja **Remes** kilpailevat samassa luokassa, ja että on vaikeaa sanoa, kumpi kirjailija tuottaa lukijalle paremman tunteen.

9 pistettä

Matti

TAISTELU VASIKKASAARESTA

Kesä 1944. Tappiot olivat suuret jo ennen varsinaisen taistelun alkamista, kun voimakas tykistö tuli verottanut kompanian kulunutta miesvahvuutta entisestään. Venäläiset vyöryivät päälle moninkertaisella ylivoimalla ja Vasikkasaaren taistelusta oli tulossa yksi sodan käännekohdista.

Kompanian asema oli strategisesti tärkeä. Vuoksen keskellä sijaitseva Vasikkasaari oli kuin piikki venäläisten lihas- sa. Vallattuaan saaren venäläiset olisivat yhden askeleen lähempänä Vuosalmen suuria peltoaukeita, joiden puolustusasemat olivat vielä pahasti

keskeneräiset. Jos puolustus romahtaisi, venäläisten olisi helppo edetä suomalaisten joukkojen selustaan ja Suomen kohtalo olisi peruuttamattomasti vaakalaudalla. Tilanne oli äärimmäisen kriittinen, ja jokaisen panosta hevosmiehestä marsalkkaan asti tarvittiin nyt enemmän kuin koskaan. Puolustuksen oli yksinkertaisesti vain kestettävä.

Taistelu Vasikkasaaresta on vaikuttava kertomus kesän 1944 Vuosalmen tapahtumista. **Kristian Kosonen** kuvaa raadollisesti sodan tapahtumia sekä sotilaiden tunteita taistelujen keskellä.

MUHAMMAD ALI – SUURIN JA KAUNEIN

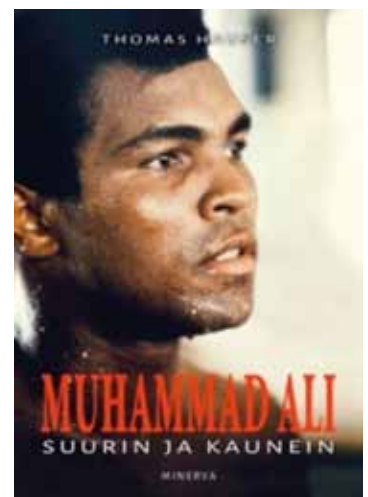
Heti ilmestyttyään Pulitzer-palkintoehdokkaaksi noussut teos on kattavin ja asiantuntevin **Muhammad Alista** koskaan kirjoitettu elämäkerta.

Thomas Hauser pääsi lähemmäksi Alia kuin kukaan toinen elämäkerturi. Niinpä kirja kertoo mestarin tarinan tämän omin sanoin. Ääneen pääsevät myös Alin perheenjäsenet, ystävät, vastustajat sekä monet muut, jotka vuosikymmenten mittaan olivat hänen kanssaan tekemisissä.

Muhammad Ali on kiistämättä yksi kaikkien aikojen suurimmista urheilijapersoonallisuuksista. Vielä vuosikymmeniä viimeisen ottelunsa jälkeen raskaansarjan kol-

minkertainen maailmanmestari on säilynyt elämää suurempana hahmona satojen miljoonien ihmisten mielikuvissa.

Thomas Hauser on amerikkalainen kirjailija, joka on kirjoittanut yli neljäkymmentä tietokirjaa lukuisilta aihe-alueilta ammattinyrkeilystä **Beethoveniin**. Hauser on palkittu useilla kirjallisuuspalkinnoilla, ja hän on ollut ehdolla niin *Pulitzerin* kuin *National Book Awardin* saajaksi. Muhammad Alin elämäkerta palkittiin *William Hill Sports Book of the Year* -palkinnolla.

ILMESTYY LOKAKUUSSA 2017

VARTIJA

Rikostutkija Carl Mørckin puhelin soi kesken hänen päiväuniensa, eikä apua pyytävä kollega Bornholmin saarelta saa kovin hyvää vastaanottoa. Muutaman tunnin päästä käy ilmi, että Carlin äkeydellä on ollut katastrofaaliset seuraukset.

Tapahtuma johtaa Carlin yhdessä Osasto Q:n kanssa tutkimaan 17 vuotta vanhaa tapausta, jossa koulusta kadonneen suosituksen tytön ruumis löydettiin puun oksalta muutaman kilometrin päässä oppilaitoksesta.

Osasto Q päättyy eristyksissä olevalle Bornholmin saarelle,

jossa he pääsevät esoteerisen, taivaankappaleita palvovan yhteisön ja sen karismaattisen johtajan jäljille. Mutta lahkoon lujatahtoinen avainhenkilö ei kaihda keinoja suojellesaan itseään ja valittuaan.

Vartija on Adler-Olsenin kuudes romaani Osasto Q:sta. Vertainen rikostarina kertoo rajojen ylittämisestä ja pakkomielleisestä rakkaudesta.

MAKWAN AMIRKHANI

Hurja elämäntarina tämän hetken yhdestä seuratuimmasta urheilijasta!

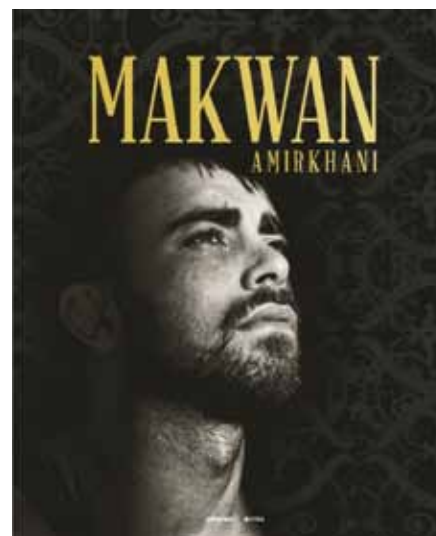
Makwan on vapaaottelija, joka on noussut viimeisten vuosien aikana suomalaisten suureksi suosikiksi. Makwan on raivannut tiensä vapaaottelutähdiksi UFC:ssa, joka on maailman suurin toimija vapaaottelu-urheilussa.

Kirjassa Makwan kertoo oman tarinansa, omin sanoin, mitään sensuroimatta. Hän avautuu vaikeasta lapsuudestaan Iranissa, läheisten menettämistä, elämästä pakolaisleirissä sekä lapsuudesta 1990-luvun Suomessa, jonne

YK sijoitti perheen vuonna 1993.

Kirjassa Makwan käy läpi elämänsä ja nousuaan vapaaottelutähdiksi ja kansan suosikiksi. Kirja on kamppailu-urheilun ja harjoittelun lisäksi täynnä tunteita: iloa, surua, hiekkää, verta ja kyynelitä.

Makwan Amirhania on UFC-tähti, joka tammikuussa 2017 solmi neljän ottelun UFC-sopimuksen. Makwan on kevään aikana ollut mukana kahdessa tv-sarjassa: *Mertaranta ja tähdet* sekä *Julkkiselviytyjät*. Makwanilla on Facebookissa 155 000 ja Instagramissa yli 62 000 seuraajaa.

Kriminaalihuollon tukisäätiö

Tuemme rikostaustaisia ja heidän perheitään. Saat meiltä henkilökohtaista palvelua asiakastapaamisissa, puhelimitse, sähköpostitse, Facebookin kautta tai kirjeitse. Useista vankiloista on mahdollista järjestää tapaaminen myös videoneuvotteluyhteydellä. Kaikki palvelumme ovat maksuttomia, paitsi tukiasumisessa vaaditaan kunnan maksusitoumus. Ota meihin yhteyttä!

Koko Suomi

Asumispalvelukoordinaattori

- neuvoo ja ohjaa vankilasta vapautuvaa vankia asumisasioiden Asumisen asioissa voit olla yhteydessä myös tämän lehden sivulla 24 oleviin järjestöihin.

Mia Juselius 050 4124 310

 Vapautuvien asuminen

Ehjä perhe -toiminta

- tarjoaa tukea perheille vanhemmuuteen ja parisuhteeseen liittyvissä kysymyksissä, tai jos koet vaikeutta ottaa rikosseuraamusta puheeksi lapsen/nuoren kanssa.
- neuvonnan lisäksi myös keskusteluterapiaa.
- vankeuden aikaisia perhe- ja parisuhdeleirejä jokaisella rikosseuraamusalueella.
- vertaistukiryhmiä 7-12-vuotiaille lapsille pääkaupunkiseudulla.

Noora Eronen 050 4478 051

Tarja Södergård 050 4478 071

Tarja Sassi 050 4124 016

 Ehjä perhe

Oppimisvalmennuskoordinaattori

- antaa tietoa oppimisvaikeuksista ja adhd:sta. Voit myös kysyä opiskelumahdollisuuksista siviilissä.

Sarita Koskinen-Soikkeli 050 4124 023

(sähköposti sarita.koskinen@kriits.fi)

Kriminaaliasiamiestoiminta

- neuvoo ja auttaa, jos vangilla tai läheisellä on ollut vaikeuksia saada erilaisia palveluja tai etuuksia siviilissä tai vankilassa (mm. toimeentulo, Kelan etuudet, kuntoutus).

Marjatta Kaurala 050 3447 582, pöytäpuhelin 09 7743 6131

Anastasia Lapintie 050 4124 301, pöytäpuhelin 050 374 9751

Portti vapauteen www.porttivapauteen.fi

- verkkosivusto rangaistuille ja heidän läheisilleen. Sivustolla on mm. Päivä kerrallaan -opas, jossa on koottuna hyödyllistä tietoa.

 Portti vapauteen

Pääkaupunkiseutu

Tukiasumispalvelu TuPa

- 23 paikkaa asumisvalmennuspaikkaa Helsingin Sörnäisissä sekä 63 tukiasuntoa vankilasta vapautuville sekä valvontarangaistuksessa tai koevapaudessa oleville. Asumisohjaajien tuki. Tukiasunnoista Helsingissä 39, Vantaalla 14 ja Espoossa 10. Tukiasumispalvelujen puhelin: 09 7743 6190
- hakemuksen löydät osoitteesta: www.krits.fi/hakemukset. Täytä se esimerkiksi vankilan työntekijän kanssa ja lähetä osoitteeseen: Tukiasumispalvelut, Kinaporinkatu 2 E 39, 00500 Helsinki. Voit myös täyttää sähköisen hakemuksen.

Hakemus- ja jonoasioissa ota yhteys asiakassihteeriin keskiviikkoin klo 10-14: Susanna Piekka 050 5236 445

Vertaistuki Redis

- tarjoaa arkipäivinä päihteettömän olohuoneen Helsingin Sörnäisissä: vertaistukea, tukea harrastuksiin ja palveluohjausta. Kinaporinkatu 2 A 4 (summeri).

Jonna Vähäkuopus 050 3229 204

 Vertaistuki Redis

Raittila

- päihteetöntä vertaistukea arki-iltaisin ja lauantaisin Helsingin itäkeskuksessa. Toiminnallisuutta, keskusteluryhmiä ja aktiivista

yhdessäoloa. Toiminnassa mukana muita päihteettömyyttä tukevia toimijoita. Turunlinnantie 14 A.

Marko Karuvaara 050 5920 919
Karoliina Koskinen 050 3522 249

 Raittila

Kääntöpiiri

- auttaa ja neuvoo tukea tarvitsevia, alle vuoden tuomioilta vapautuvia sekä yhdyskuntaseuraamusta ja valvottua koevapautta suorittavia Helsingissä. Hankkeessa on työntekijöitä myös Tampereella Silta-Valmennuksessa.

Helsingin työntekijä vaihtumassa, lisätietoja hankkeesta projektipäällikkö Tanja Touruselta, 050 353 0856, tanja.tourunen@siltavalmennus.fi

Nuorten toimintakeskus

- Helsingin Sörnäisissä 15-29 -vuotiaille: elämänhallintaa, rikoksettoimutta ja päihteettömyyttä tukevaa toimintaa. Musastudio, graffitia ja liikkumista kaikissa muodoissa. Kinaporinkatu 2 B 20 (summeri).

Kimmo Gustafsson 050 4094 695

Mirja Salo 050 4124 039

 KRITS-Nuorten toimintakeskus, KRITS Nuoret - RikRec

Kinaporinkatu 2 E 39
00500 Helsinki

Sähköpostit ovat muotoa:
etunimi.sukunimi@krits.fi

Kriminaalihuollon tukisäätiö

puh. 09 7743 610
faksi 09 7743 6120

Rikoksentekijän kansalaisluottamus ja äänioikeus

Vangit saivat mahdollisuuden äänestää muita kansalaisia myöhemmin. Kansalaisluottamuksen menettänyt ei saanut äänestää lainkaan. Nyt saa äänestää – kunhan tietää ehdokkaasta jotain.

Tänä päivänä äänioikeus on Suomessa yleinen, yhtäläinen ja luovuttamaton oikeus. Sen voi menettää vain luopumalla kansalaisuudesta tai kuntavaaleissa muuttamalla pysyvästi ulkomaille. Vielä vuoteen 1969 saakka tuomion saanut saattoi menettää oikeuden äänestää tai asettua ehdolle vaaleissa.

Kohti yleistä äänioikeutta

Vuonna 1869 säädetyssä Suomen suuriruhtinaskunnan valtiopäiväjärjestyksessä annettiin täysi-ikäisille, vaalipiirissä asuville suomalaisille miehille oikeus osallistua vaaleihin. Vaalioikeutettuna ei kuitenkaan pidetty kaikkia - esimerkiksi holhouksenalaisia, ylivelkaantuneita, rikoksesta tuomittuja ja kansalaisluottamuksen menettäneitä.

Keisari Nikolai II antoi 1905 Suomen senaatin tehtäväksi eduskunnan sekä vaalioikeuden ajanmukaistamisen. 1906 suomalaiset saivat yleisen äänioikeuden - naiset ensimmäisinä Euroopassa sekä oikeuden äänestää, että asettua ehdolle. Käytännössä äänioikeus ei ollut vielä yleinen ja yhtäläinen, sillä sille asetettiin 24 vuoden iän lisäksi muitakin rajoituksia, kuten köyhyys, irtolaisuus ja rikokseen syyllistyminen.

Kansalaisluottamuksen menettäminen

Kansalaisluottamuksen menettäminen oli yksi 1800-luvun lopussa uudistuneeseen rikoslakiin

kirjatuista lisärangaistuksista. Se tarkoitti, ettei henkilö saanut äänestää, asettua vaaleissa ehdolle eikä tulla valituksi kunnan lautakuntaan tai yhdistyksen hallitukseen. Hän ei myöskään voinut mm. toimia oikeudessa todistajana.

Ehdolliseen sekä vankeusrangaistukseen tuomittu saattoi menettää 1-15 vuodeksi kansalaisluottamuksen. Kyse saattoi olla niin murhasta, varkaudesta, parituksesta kuin väärästä valasta. Kansalaisluottamuksen menettäminen merkittiin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin, ja se oli merkittävä virkatodistukseen. 1900-luvun alussa rikoksen vuoksi kansalaisluottamuksen menettäneitä oli vuosittain yli tuhat. Kansalaisluottamuksen menettäminen poistettiin Suomen rangaistusjärjestelmästä vasta vuonna 1969.

Äänestäminen vankilassa

Samana vuonna vaalilakiin tuli ennakoäänestyksen mahdollisuus. 1972 lakia muutettiin siten, että myös sairaalahoidossa, sosiaalihuollon yksikössä ja rangaistuslaitoksessa olevat äänioikeutetut saivat äänestää.

Äänioikeutettuja vaaleissa ovat tänä päivänä 18 vuotta täyttäneet Suomen kansalaiset. Kuntavaaleissa äänioikeus on sidottu kunnassa asumiseen.

Vankilassa vaalitoimikunta huolehtii ennakoäänestyksen järjestämisestä. Äänestyksen toteuttamiseen, erityisesti sen ajankohtaan, vaikuttavat ainakin vankilan osastointi ja päivä-

Penkki puistossa Tammisaarella.

järjestys. Työssäkäyvillä äänestys saattaa olla ruokatauolla tai ennen töihin menoa. Työpisteet voivat myös olla kiinni äänestysajan.

Eristyksissä olevien vankien äänestysmahdollisuus tulee varmistaa ja he äänestävät sellaiseen aikaan, ettei käytävillä liiku muita vankeja.

Vankien kanssa keskustellessa vaikuttaa siltä, että äänestysajankohdasta tiedotetaan hyvin ja mahdollisuus äänioikeuden käyttämiseen toteutuu vankiloissa.

Eräs pitkään vankilakierteessä ollut vanki totesi, että on äänestänyt vain vankilassa, koska osastolta viedään äänestämään. Vapaalla jalalla hän ei äänestänyt, koska ei kokenut voivansa luottaa poliitikkoihin. Toinen vanki totesikin, että vankiloissa puhutaan politiikasta, mutta siellä on paljon poliittisesti turhautuneita, jotka eivät koe voivansa vaikuttaa äänestämällä.

Kritiikkiä vankiloissa esitetään siitä, miten tieto äänestyksen käytännön järjestelyistä kulkee vankiloissa ja miten vanki voi seurata kotipaikkakuntansa tapahtumia. Äänestämään tulevat vangit saavat tutustua ehdokasmateriaaliin, mutta puolueiden nimilistat eivät auta tutustumaan ehdokkaiden ajatuksiin, jos sitä ei ole aiemmin voinut tehdä. Vangeillakin on mahdol-

lisuus keskustella vaalitoimitsijoiden kanssa, mutta tästä ei vaikuta kulkevan tietoa.

Eräs lyhytaikaisvanki ei katsonut voivansa äänestää, koska ei ollut riittävän tietoinen ehdokkaista eikä halunnut äänensä menevän ”väärille”.

Tietoa ehdokkaista ja puolueiden ohjelmista on tarjolla vangeille pääasiassa sanomalehtien ja television kautta. Kunnallisvaalien kohdalla tiedon saaminen kotipaikkakunnan ehdokkaista ja heidän näkemyksistään voi kuitenkin olla vaikeampaa, jos vanki ei ole kotoisin vankilapaikkakunnalta.

Vankilaan tulee yleensä oman alueen lehti, vaikkapa Saramäkeen Turun Sanomat. Jos on tamperelainen, pitäisi Aamulehti tilata omalla kustannuksella. Eräs vanki pohtikin, miksei voisi tulla jonkin toisen alueen sanomalehtikin, jos vankilassa on useita siltä paikkakunnalta olevia vankeja.

ANASTASIA LAPINTIE

Kirjoittaja työskentelee sosiaalineuvojana Kriminaalihuollon tukisäätiossä. Juttu liittyy Suomen itsenäisyyden juhlavuoteen.

Juhan parempi tuomio

Helsingiläinen Juha suorittaa tuomiotaan kunnostaen historiallisia maalinnoituksia.

Kun Juha kunnosti maalinnoituksia Helsingin Maunulassa, hän kuuli Suursuon puskesta tuttuja ääniä. Vanhat kaverit ne siellä viettivät päivää. ”Älkää juopotelko siellä”, Juha huusi leikillään.

Juha oli päässyt mukaan Kriminaalihuollon tukisäätiön Maalinnoitus-hankkeeseen, jossa ykp- ja koevapausasiakkaat suorittavat tuomiotaan siivoamalla vanhoja taisteluhautoja risuita ja jätteistä. Mukanaan heillä oli ammattitaitoinen metsuri Starasta.

Paikalliset mummit ja papat koirineen kävivät kiittelemässä ryhmää. Vanhukset ovat Juhan mukaan tarkkoja siitä, ettei heidän ulkoi-lureiteiltään katkota arvokkaita puita. Läheisen päiväkodin lapset saivat uuden leikkipaikan, kun lähellä sijaitseva ryteikkö raivattiin kokonaan pois.

”Olen tuntenut itseni tärkeäksi, kun saan tehdä niin sanotusti hyvää”, Juha kuvailee tun-

nettaan. Samanlaista työtä tehdään hänen mukaansa Suomenlinnassa, jossa vangit pitävät linnoituksen muureja kunnossa.

”Intoa täynnä kuin ilmapallo”

Juha osallistuu jo toista kertaa historiallisten maalinnoitusten kunnostamiseen. Ensimmäisellä kerralla valvoja ehdotti hänelle hanketta ykp:n suorituspaikaksi vuoden 2015 lopussa. Juha kävi haastattelussa ja pääsi aloittamaan työt Kannelmäessä. Hän piti ulkona olemisesta ja siitä, että oltiin ryhmässä.

”Ero tavalliseen suorituspaikkaan oli se, että täällä kyseltiin kuulumisia. Jos tarvitsi tukea, sitä sai”, Juha kuvailee kokemustaan. Myös ryhmähenki oli hyvä ja Juhan mukaan paikkaa voisikin kutsua vertaistukityöpaikaksi.

”Tässä paneudutaan ihmiseen”, Juha kehuu. Hän ei keksi yhtään risua, jonka voisi antaa toiminnalle.

Tuttu valvoja oli yllättynyt, kun Juhan ykp sujui kuin rasvattu.

VOIMAA LUONNOSTA

Luonnolla on tutkitusti hyvinvointia lisäävä vaikutus. Metsässä työskennellessä mieli rauhoittuu ja ajatukset selkenevät. Luontoon ja historiallisesti arvokkaisiin linnoituksiin kohdistuva työ yhdistää tekijänsä ympäristöönsä, ja luo mahdollisuuden kokemuksille ja oppimiselle. Kahvihetket kivellä tai kannolla istuen voi viettää työtoverien ja ohjaajan kanssa rupatellen, tai vaikka ihan hiljaa luonnon ääniä kuunnellen.

MAALINNOITUS-HANKE 2015–2017

Hanke on ollut osa Euroopan sosiaalirahaston Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 -ohjelmaa. Toiminnan jatkosta käydään parhaillaan neuvotteluja. Mikäli jatkolle löytyy rahoittaja, uusia palvelu- tai työvelvoitteen suorittajia otetaan keväällä 2018.

Hankkeessa on kokeiltu ryhmämuotoista yhdyskuntapalvelua. Osallistujat ovat hoitaneet ja siistineet maa-

linnoituksia ja niiden ympäristöä. Töihin on perehdytetty palvelun aikana, eikä aikaisempaa työkokemusta ole vaadittu. Hankkeessa on toiminut työ- ja palveluohjaaja asiakkaiden tukena. Mukana ovat Kriminaalihuollon tukisäätiö, Helsingin kaupungin museo, Helsingin kaupungin rakennusvirasto ja Rikosseuraamuslaitos.

Kannelmäen Rumpupolunpuistossa oli vielä keväällä 2015 sotkuista.

Koevapaus linnoituksilla

Juhalla oli ykp:n jälkeen vielä vanha 1,5 vuoden linnatuomio suorittamatta, kahdeksas uran aikana. Se ei kuitenkaan tuntunut vaikealta, koska hänellä oli uusi puoliso. Ja koira.

Ensimmäiset puoli vuotta tuomiosta Juha suoritti Helsingin vankilan päihdeettömällä osastolla. Tämän vuoden tammikuussa hän aloitti jälleen Maalinnointu-hankkeessa valvotussa koevapaudessa. Työkokeilu jatkuu yli kuukauden ajan koevapauden päättymisen jälkeen.

Suhde ex-puolisoon on hyvä ja Juha pyrkii olemaan hyvä isä lapsilleen. Suhde omiin lapsiin lähenee ja lämpeä.

1970-luvulla hänellä tutkittiin ylivilkkautta. Helsingin vankilassa vartija oli ihmetellyt putsaria, joka heilui työn touhussa aamuvarhaisesta.

”En halua luppoaikaa. Nytkin ostan autoja ja pistän niitä kuntoon”, auton asentajan työpai- kasta haaveileva Juha kertoo.

”Jos perjantaina suussa rupee napsuu, lähdän vaikka Stoppiin (Pasilassa sijaitseva Stop Huumeille – yhdistyksen tila, jossa toimintaa päihdekuntoutujille).”

Päihdeettömiä olohuoneita Helsingissä

Vertaistuki Redis, Kinaporinkatu 2 A 4 (sumeri), 00500 Helsinki. Auki arkipäivisin, ajoittain myös tapahtumia ja retkiä. Vertaistukea, tukea harrastuksiin ja palveluohjausta.

Stop Huumeille ry (”Stoppi”), Pakkamestari- rinkatu 2, 00520 Helsinki. Päiväkeskuksessa vertaistuella ajanviettoa ja neuvontaa. Auki arkipäivisin, iltaisin tapahtumia ja harraste- vuoroja.

Raittila, Turunlinnantie 14 A, 00980 Helsin- ki. Päihdeettömiä vertaistukea arki-iltaisin ja lauantaisin Helsingin Itäkeskuksessa. Toi- minnallisuutta, keskusteluryhmiä ja aktiivista yhdessäoloa.

KRIS-Etelä-Suomi ry, Kinaporinkatu 2 D, 00500 Helsinki. Toimintakeskus on päihde- tön ja rikokseton kohtaamispaikka. Auki arki- päivisin ja lauantaisin. Vertaistukea, liikun- taa, retkiä ja palveluohjausta.

POIMINTOJA PORTTI VAPAUTEEN -BLOGISTA

”Perhesuhteiden tukeminen vankeusaikana auttaa jaksamaan ja voimaan paremmin, kaikkia osapuolia - tuomiota suorittavaa sekä siviilissä odottavia.”

**SANJA SATEENRANTA,
VANKIEN OMAISET VAO RY:N PUHEENJOHTAJA**

”Vankilan ylläpidosta huolimatta vanki voi joutua toimeentulotuen tarpeeseen, jolloin hänen tilanteensa pitää arvioida aivan samalla tavalla kuin kehen tahansa muunkin kansalaisen.”

**MARJATTA KAURALA, KRIMINAALIASIAMIES,
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ**

”Kriminaalihuollon tukisäätiö on palkannut erilaisissa hankkeissa rikostaustaisia auttamaan muita rikostaustaisia. ViaDia palkkaa vankilasta

vapautuvia erilaisiin järjestötoimintaansa liittyviin työtehtäviin. Myös Silta-Valmennusyhdistys tarjoaa vangeille erilaisia koulutus- ja työllisyysvaihtoehtoja.

Järjestötoimijoiden työllistymisvaihtoehtojen kynnys on matalalla ja erilaisia tehtäviä on tarjolla lähes kaikenlaisille osaajille heidän yksilölliset vahvuutensa huomioiden.”

**JANIKA LINDSTRÖM, LEHTORI
LAUREA-AMMATTIKORKEAKOULUSTA**

”Luottamuksen lunastaminen on vangille aina vaikeaa, naisille kaksinkertaisesti vaikeampaa - romaninaisista puhumattakaan. Yhteiskuntaan kiinnittyminen on vaikeaa, jos se työntää sinua marginaaliin.”

**ANASTASIA LAPINTIE, SOSIAALINEUVOJA
KRIMINAALIASIAMIESTOIMINNASSA**

Pienen tytön tuikkivat silmät

Olin valmistellut puoli vuotta lapsen ja isän tapaamista. Isä pohti, kertoako lapselle vankilassa olostaan, asia tuntui haasteelliselta.

Isä suoritti rangaistusta laitoksessa, josta ei niin vain lomille päästä. Tein yhteistyötä vankilan kanssa ja isä sai kuin saikin poistumisluvan vartijoiden saattamana.

Isä ja tytär eivät olleet tavanneet kahteen vuoteen. Ikävä molemmilla oli kova.

Tyttärelle ei ollut haluttu kertoa totuutta isän poissaolosta, koska pelättiin koulukiusaamista ja ehkäpä isä pelkäsi sitäkin, että tykkäisikö tytär hänestä enää totuuden kuultuaan.

Sisään huoneeseen astui arka pieni tyttö, joka kapsahti isän syliin heti hänet nähtyään.

Sain olla läsnä, kun isä kertoi missä hän oikeasti on. Hetki oli huikaiseva kokemus työuralani.

Mikä taidokkuus isällä olikaan viedä asiaa

eteenpäin. Ensin he halasivat ja itkivät. Ikävän tunne purkautui ja sille annettiin aikaa. Eivät puhuneet mitään, olivat vain sylikkään.

Sitten isä aloitti. Hän kertoi, mitä on tapahtunut, missä hän nyt on ja miksi hän joutui vankilaan.

Pyysi anteeksi tyttäreltä tekoaan, joka erotti heidät vuosiksi ja sitä, että oli pyytännyt kanssaihmissä valehtelemaan olinpaikkansa. Kertoi, että halusi sanoa asian kasvokkain. Otti vastuun teostaan.

Kertoi tyttärelleen, millaista vankilassa on. Missä hän nukkuu ja mitä hän siellä päivisin tekee. Kertoi, että ei isillä ole mitään hätää. Osasi lohduttaa.

Saatoin melkein kuulla painolastin tyttären sydämeltä putoavan, kun hän kuuli totuuden.

Sen jälkeen tuli nauru ja helpotus, niin tyttärelle kuin isällekin. Tytär antoi isälleen ystävän-

”Elämä on tasapainoilua. Liiallinen tekemisen määrä suhteessa yksilölliseen sietokykyyn stressaa ja ylikuormittaa, ja toisaalta liiallinen tekemisen puute tylsistyyttää ja turhauttaa. Kaikki aika, jonka vanki viettää ulkona sellistään, on kuntouttavaa sinällään.”

**ERJA TOIVO, OPPIMISVALMENTAJA
VANGIN OPPIMISPOLKU -HANKKEESSA
SILTA-VALMENNUSYHDISTYKSESSÄ**

”Sillä tarjoamalla nuorille vaihtoehtoja sekä osallistamalla heitä toimintoihin saadaan aikaan yhteenkuuluvuuden tunnetta yhteiskuntaa kohtaan.

Osallistamalla nuoria järjestö- tai muuhun toimintaan saamme heidän itsetuntonsa kasvamaan. Ehkä he silloin huomaavat, että heidät halutaan mukaan rakentamaan ja olemaan osa tätä yhteiskuntaa.

Ei osoittamalla sormella. Ei pelottelutaktiikalla. Ei tuomitsemalla. Vaan osallistamalla.”

JANNE RANINEN, VANKI HELSINGIN VANKILASTA

päiväsuklaan, jonka oli matkalta ostanut. Isä arveli, että hän ei voi sitä mukanaan vankilaan viedä. He päättivät avata sen ja syödä sen yhdessä.

Siinä he istuivat sohvalla vierekkäin. Taittoivat välillä palan suklaata ja nojasivat toisiinsa. Oli kuin aika olisi pysähtynyt. En sanonut mitään, että en rikkoisi hetken tunnelmaa. Tuntui kuin tyttö hengittäisi isästä voimaa itseensä.

Ei lapselle kertomisen ja lapsen huomioimisen tarvitse olla tämän vaikeampaa.

Kysyin isältä, kuinka hän osasi niin hyvin puhella asiasta. Kaiken takaa paljastui Emilia-DVD. Isä oli pyytänyt sen vankilalta lainaksi ja katsellut läpi. Sieltä hän oli omaksunut monta tärkeää asiaa, jotka osasi ottaa tyttärensä kanssa puheeksi.

Lapsella on oikeus saada tietää, missä hänen äitinsä tai isänsä on. Tähän kertomiseen haluan haastaa mukaan kaikki vankeudessa olevat vanhemmat. Jos se tuntuu vaikealta, niin tukea asiaan on saatavissa.

”Lopulta rikos on sovitettu yhteiskunnan näkökulmasta. Olkoon sovitusaika oikeudenmukainen tai ei, rangaistus jatkuu siviilissä ja usein myös mielessä. Paluu tuottaa haasteita ja riski uuden rikoksen tekemiseen kasvaa. Tässä vaiheessa yhteiskunnan tulee ajatella vain ja ainoastaan sitä hyötyä, mitä jälkihuolto (eli vankilasta vapautuvan tukeminen) kotipaikkakunnalla voisi tarjota.

On kaikkien edun mukaista, että vankilasta vapautuvaa tuetaan niin hyvin kuin mahdollista, sillä silloin säästää yhteiskunta, kansalainen ja rikosseuraamuksen suorittanut. Eikä ainoastaan rahaa.”

**OLLI KAARAKKA, ASUMISPALVELUPÄÄLLIKÖ
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖSSÄ**

Vääriä tekoja ja vääriä asioita valitettavasti tapahtuu. Ne eivät kuitenkaan koskaan ole lapsen syy. Siksi lapsen ei pidä niistä turhia taakkoja kantaa.

Tapaamisen aikana siviilipukuiset vartijat odottivat tilan ulkopuolella ja kun aika oli lähteä, he kertoivat siitä hienotunteisesti.

Myös minä sain kiitokset ja halaukset. Miten hienoa on tehdä työtä ihmisten kanssa.

Ulos lähtivät helpottunut isä ja tytär, jonka silmissä tuikkivat tähdet.

TARJA SASSI

Kirjoittaja työskentelee Kriminaalihuollon tukisäätiön perhetyön päällikkönä.

Tuettua asumista Kriminaalihuollon tukisäätiössä Helsingissä.

Vapautumassa vailla asuntoa?

Asuntoa etsiessä on tärkeää selvittää oman kunnan tarjoamat mahdollisuudet ja palvelut. Vankila-aikana voi rakentaa verkostoja vankilan ulkopuolella oleviin tukijärjestöihin, ettei ole niin ”tyhjän päällä” vapautuessa.

Moni entinen vanki on sanonut, ettei oma-aloitteisuus ole pahitteeksi asuntoasiassakaan. Asuntoa voi hakea kaupungilta sekä kunnassa toimivista vuokratiloyhtiöistä noin kolme kuukautta ennen vapautumista. Lisäksi kannattaa katsella yksityisten vuokranantajien ilmoituksia lehdistä ja internetistä. Myös järjestöillä ja säätiöillä on vuokrattavana asuntoja.

Tuetut asumisvaihtoehdot voivat olla myös hyvä vaihtoehto. Niissä on työntekijöitä, jotka auttavat siviilissä selviytymisessä. Tuettuja asuntoja tarjoavat järjestöt eri puolilla maata. Niiden kautta pääsee todennäköisimmin kiinni omaan vuokra-asuntoon. Tuettua asumista tarjoaa mm. Kriminaalihuollon tukisäätiö pääkaupunkiseudulla.

Asuntoasia kannattaa ottaa puheeksi vankilan työntekijän kanssa, kun tehdään vapauttamissuunnitelmaa. Kannattaa kertoa suoraan, jos asuntoa ei ole tiedossa. Parhaimmillaan suunnitelma laaditaan monien tahojen yhteistyönä. Mukana voi olla viranomaisten lisäksi järjestöjen työntekijöitä. Selviteltäviä asioita asumisen lisäksi voivat olla mm. velka- ja ulosottojärjestelyt, terveyden-

hoito, lasten tapaamiset, opiskelu ja työelämä sekä ihmissuhteet. Asioiden järjestelyssä ja yhteydenpidossa kotikuntaan auttaa vankilan sosiaalityöntekijä, erityis-

ohjaaja tai rikosseuraamusesimies. Suunnitelmaa tehtäessä voi pyytää, että saa tutustua tuettuihin asumisvaihtoehtoihin.

Hakemuksia voi lähettää myös suoraan kotikunnan tai kotipaikkakunnan järjestöjen asumispalveluihin, mutta etenkin pääkaupunkiseudulla asunnon löytäminen ilman viranomaisten tai järjestöjen apua saattaa olla hankalaa.

Jos asunto ei järjesty ennen vapautumista, kannattaa olla yhteydessä oman kunnan sosiaalitoimistoon ja pyytää sieltä tuen tarpeen arviointia.

Viime vuosina pitkäaikaisasunnottomien tilanne on hieman parantunut valtakunnallisten asunnottomuusohjelmien myötä, mutta liian moni vanki vapautuu silti kadulle. Moni saattaa olla myös jo ”jonossa” johonkin heille sopivaksi arvioituun yksikköön, mutta jonotusaika muodostuukin yllättävän pitkäksi ja sillä välinkin on asuttava jossain. Tästä syystä huolellinen valmistautuminen hyvissä ajoin parantaa vapautuvan asunnottoman lähtöasemaa kriittisessä vaiheessa, kun paluu siviiliin on edessä.

Voit selvittää oman kuntasi asumispalveluja ja reittejä niihin ottamalla yhteyttä asumispalvelukoordinaattoriin:

Mia Juselius, Kriminaalihuollon tukisäätiö
Kinaporinkatu 2 E 39, 00500 Helsinki
puh. 050 4124 310
sähköposti mia.juselius(at)kriits.fi
Facebookissa: Vapautuvien asuminen

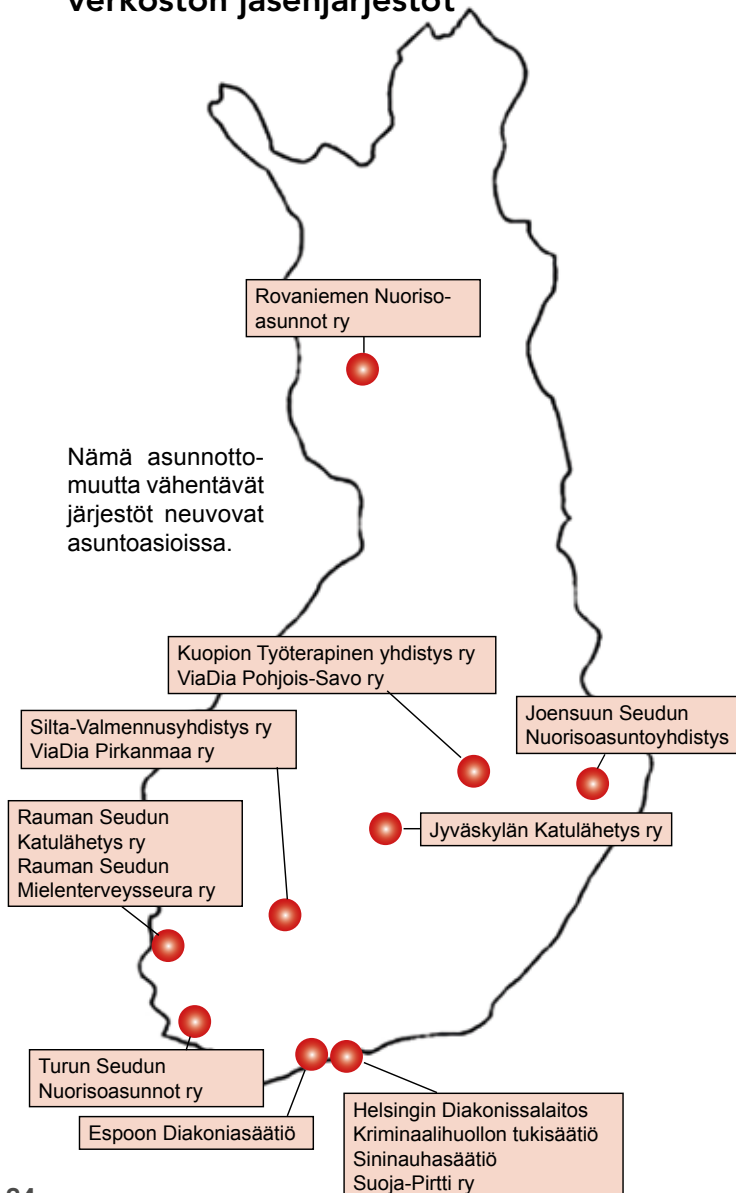
VAPAUTUMISEN
HETKI ON HAASTAVA,
JOTEN HUOLELLISESTI
LAADITUT SUUNNITELMAT
HELPOTTAVAT JA TUOVAT
TURVAA.

Porrastettu asumispolku Helsingissä

Kriminaalihuollon tukisäätiön Tukiasumispalvelut (TuPa) on yksi niistä tahoista, jotka tukevat vapautuvia. Säätiö on järjestänyt kuntouttavaa päihde- ja rikoksetonta asumista jo yli kymmenen vuotta ja saanut hyvää kokemusta asiakaskunnan tarpeista.

Tukiasumistyössä on huomattu, että kontaktin on hyvä syntyä jo vankeusaikana. Asiakasta voidaan käydä tapaamassa vankilassa, hän voi käydä poistumisluvalla tutustumassa Vertais-tuki Redikseen tai muihin tukipalveluihin (mm. KRIS) tai NA- tai AA-ryhmissä. Näin asiakas voi saada hyviä yhteyksiä siviiliin jo etukäteen.

Vapautuvien asumisen tuen verkoston jäsenjärjestöt

Pitkistä vankeusrangaistuksista vapauduttaessa hyvä vaihtoehto vapautumisen totuttelussa on koevapaus, jolloin vanki voi suorittaa vankeusrangaistuksensa viimeiset kuukaudet vankilan ulkopuolella (enimmillään 6 kk). Koevapaudesta saadut kokemukset ovat olleet hyviä.

Kriminaalihuollon tukisäätiön porrastettu asumispolku on koettu hyväksi ratkaisuksi. Vapautuvan asumispolku alkaa usein säätiön asumisvalmennusyksikössä, jossa on mahdollisuus sopeutua vapautumiseen tuetusti ja turvallisesti. Asumisen aikana osallistutaan ryhmiin sekä käydään keskusteluja mukavien asumisohjaajien kanssa. Kun itsenäisempi asuminen sujuu, asumisvalmennusyksikössä asuminen vaihtuu ensin tukiasunnoksi ja aikanaan täysin itsenäiseen vuokra-asumiseen.

Porrastettu asumispolku on koettu myös asiakkaiden osalta toimivaksi ja turvallisiksi. Asuttuaan tukiasunnossa noin 1-2 vuotta asiakas voi saada itsenäisen asunnon esimerkiksi Y-säätiöltä, muulta asumispalveluita tuottavalta järjestöltä tai kotikunnalta. Hyvin sujuneesta tukiasumisesta laaditaan lausunto, joka parantaa asiakkaan mahdollisuuksia normaalin asunnon saamiseen. Y-säätiö edellyttää pääkaupunkiseudulle vankilasta vapautuvien asiakkaidensa tulevan Kriminaalihuollon tukisäätiön asumisohjauksen ja arvioinnin kautta.

Yleensä tukiasuminen sujuu ensi askelten jälkeen hyvin ja asumispolun läpi käyneillä asiakkailla on erittäin hyvät asumisen valmiudet myös jatkossa. Suurin osa tukiasuntojen asukkaista käy töissä tai opiskelee ja hoitaa asiansa hyvin.

Tukiasuntoihin Helsingissä voivat hakea Helsingissä kirjoilla olevat vangit. Muut kuin helsinkiläiset voivat hakea, jos heidän kotikuntansa antaa maksusitoumuksen ja tukipalvelu suunnitellaan yhdessä kotikunnan sosiaalitoimen kanssa.

Asumispalvelukoordinaattori Mia Juselius ja asumispalvelupäällikkö Olli Kaarakka, Kriminaalihuollon tukisäätiö

Miten pääsee ADHD-tutkimuksiin?

ADHD on aivojen toimintaan liittyvä aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö. Sen pääoireita ovat impulsiivisuus, tarkkaamattomuus ja yliaktiivisuus. Näitä löytyy jonkin verran kaikilta ihmisiltä. Oireet voivat johtua myös

muusta kuin ADHD:sta. Kyseessä voi olla ADHD, jos oireet ovat alkaneet jo lapsuudessa.

ADHD:n diagnosoi aina lääkäri. Vankeusaikana kannattaa olla yhteydessä vankilan lääkäriin, jos epäilet

että sinulla on ADHD. Tutkimukset tehdään Turun vankisairaalassa. Vankilan ulkopuolella voit kääntyä julkisen terveydenhuollon lääkärin puoleen, jos haluat selvittää ADHD-asiaa. Lisäksi yksityiset lääkärit tekevät ADHD-tutkimuksia.

Päihdetaustaisilta vaaditaan usein päihteetön jakso osana ADHD-tutkimuksia. ADHD-tutkimuksiin kannattaa varata aikaa, sillä ne voivat kestää useita kuukausia. Esimerkiksi valvotun koevapauden aikana voi olla hyvä hetki selvittää ADHD:ta.

Tietoa ja tukea ADHD-asioissa saat myös Kritsin oppimisvalmennuskoordinaattorilta, p. 050 4124 023.

Mitä hyötyä velkojen selvittämisestä on?

Velkaongelmiin löytyy yleensä oikea ratkaisu vasta, kun kaikki velat ovat tiedossa. Velkakierre alkaa helposti uudelleen, mikäli kaikkien velkojen maksamisesta ei tehdä yhtenäistä suunnitelmaa.

Selvittämättömät asiat painavat mieltä ja ongelma paisuu mielessä. Kun näet kaikki velkasi listattuna, tiedät tilanteen. Voit jopa huomata, että selviydyt niistä itsenäisesti tai helpommin kuin luulit. Myös suuriin velkaongelmiin on olemassa ratkaisuja. Siksi todellisen velkamäärän paljastumista ei tarvitse pelätä.

Myös pelkkä tieto omista veloista voi huojentaa mieltä, vaikka et voisi tehdä veloille juuri nyt mitään. Asiaan on helpompi palata myöhemmin, kun olet kertaalleen selvittänyt velkasi.

Lisäksi on mukavampi hakea apua, kun tiedät, kuinka paljon ja millaisia velkoja sinulla on.

Joskus velkaneuvonnasta saa käyntiajan vasta, kun veloista on toimitettu sinne tietoa etukäteen.

Tutustu uuteen oppaaseen!

Takuusäätiö on julkaissut uuden oppaan, joka ohjaa velkojen selvittelyssä. Löydät sen netistä osoitteesta takuusaaatio.fi > Takuusäätiö > Oppaat ja esitteet. Voit myös tilata yksittäisen oppaan maksutta säätiön nettisivujen kautta.

Kynälaari

Saramäen Shakespeare

En ole mikään Havukka-ahon ajattelijatai pöytälaatikkorunoilija, vaan Saramäen Shakespeare, joka jakaa ajatuksiaan somessa, bittiavaruuden aalloilla ratsastaa. Kaikilla on oikeus omiin ajatuksiin, kukaan ei voi mielikuvitustasi omistaa. Kaikki se mikä sinusta sanoina kumpuaa, on yksin sinun, mutta voit ne myös tunteinasi muille jakaa.

– M.E.L.

Elämäni

Elämä on laiffii, yhtä isoo haippii viel ku ois viinaa ja naisii. No mut kohtuus kaikessa, silti lippu korkeel, pelaan pokerii, sikareil, sätkil ja Norteil läpi elämän samoil korteil. Voidaan sanoa täyskäsi nuoresta asti, ihmekään, jos tuli kuspäinen lapsi, mieltii keinutuolis harmaa hapsi. Näin jälkikäteen ajateltuna täydellinen nuoruus, kovan ulkokuoren alla, uteliaisuus ja luovuus, mutta se on hei hei lapsuus ja nuoruus täältä tullaan vanhuus.

– Hirski

Avainsanat vapauteen

Asenne ratkaisee
motivaatio
kehittyminen
työ
ilo
hyvyys
yhteistyö
onni rakkaus

– M.E.L.

Taistelu itseään vastaan tai muita jotka ovat sinua maahan polkeneet. Tyrmäyksien määrät eivät ratkaise vaan se ratkaisee monta kertaa olet valmis nousemaan ylös ja tarjoamaan toisen posken tai anteeksiannon käden siinä kädessä on sinun sydämesi vahvuus

– M.E.L.

Rakkaus

Kun oikein perusteellisesti rakastuu, siinä kukkasetkin lakastuu, kun rakkaus vie niiltä voiman. Siksi kun katson ulos ikkunastani, en näe yhtään kukkasta ja silloin tiedän, rakkauteni on löytänyt tiensä sinun luoksesi.

Ystävyys
vastavuoroisuutta ja kunnioitusta
iloja ja suruja.
Ystävyys on yhdessä kulkemista
kohti tuntematonta tulevaisuutta
tai menneisyyden käsittelemistä
yhdessä.
Ystävälle voi olla aito.

– Lara

Kaipuu kodin
lämpöisen tuo
silmiini kyöneleet

tähtikartat niitä katselen
loistetta valojen
ikuisuus niistä kuvastuu
on värit monenlaiset
niin on monet ihmiset
jotkut loistaa väriä, suloista
toiset himmenee ikuisuuden merellä.

Ihmisen matka täällä
tähtimeren keskellä
on välillä himmeä,
mutta silti niin kirkas!

– J. L.

Häkkilintu

Ristikon läpi
katselen lintua, kaunista
iloisesti visertää
lämpöön katselee

Lintu sisään katsoo miestä, murheissaan
päättää iloisesti laulaa
jospa mies lämmön
sisäänsä saisi.

Kaipuu sydäntä
iskee kuin kumivasara
hellästi takoen
jospa näin ne kahleet
irtoaa lopullisesti.

– J. L.

Niin synkät pilvet sateineen
on monesti ihmissydän,
ei käsitä, ei huomaa
kun vasta jälkeinpäin
kuinka myrskytuulet sateineen
luo kauneutta, vihreyttä,
raikastaen ilman,
näin se on myös ihmisellä?

– J. L.

Aamu

Joka aamu sekoitan teeheni
niitä kyyneliä,
joita salassa itken
sellini suojassa.

– M.E.L.

Hyvää hyvälle
ymmärrystä pahalle
ei elämä saa perustua
päihteille tai rahalle
siten eläessä
aikansa hukkaa
herätessä huomaa
ettei takas
aikaa saanutkaan.

Jos muutosta haluaa
täytyy itse pystyä muuttumaan
ei enää silloin saa
paikalleen alkaa juuttumaan
joten toimi siis heti
ja tartu hetkeen
siinä avain hyvään
onnelliseen retkeen.

– Wizard

Kirsikankukkani terälehdet ovat
haipuneet syksyn tuuliin.

– Lauri

